

Zij volgden de regels

Godsdienstonderwijs op katholieke kleuter- en lagere scholen
door de Zusters van Liefde, de Fraters van Tilburg en
de Broeders van Maastricht, 1832-1976

Aan de hand van zes vensters wordt in deze bijdrage de invloed beschreven van religieuze congregaties op het godsdienstonderwijs in katholieke scholen. Daarbij heb ik mij beperkt tot drie grote religieuze congregaties die zowel op landelijk als op lokaal niveau veel invloed hadden: de Zusters van Liefde, de Fraters van Tilburg en de Broeders van Maastricht. Het nu volgende historisch overzicht van katholiek onderwijs aan kleuters, lagere schoolkinderen en kwekelingen begint in 1832 met een brief van de voor ons onderwerp zeer belangrijke Johannes Zwijsen en eindigt in 1976, toen de Broeders van Maastricht hun Centrum voor Onderwijsservice ophieven.

1. Catechismusonderwijs door kapelaan Zwijsen in de kerk rond 1832 en enkele handleidingen voor de Zusters van Liefde waaruit blijkt dat zij godsdienstonderwijs gaven in de katholieke scholen.

Binnen de Katholieke Kerk is het catechismusonderwijs in de eerste plaats opgedragen aan priesters. Kerkrechtelijk en historisch gezien is en was het de taak van priesters uitleg te geven over de leer van de Katholieke Kerk, beknopt samengevat in de catechismus. In de praktijk van het godsdienstonderwijs bleek echter dat de invloed van de religieuzen van enkele onderwijscongregaties en de onderwijsgevenen die door hen werden opgeleid in de negentiende eeuw zeer omvangrijk was. Deze invloed groeide onder andere uit tot wat ook wel de bloei van het 'Rijke Roomse leven' wordt genoemd, waarin de oprichting van katholieke scholen een cruciale rol speelde.

In de negentiende en het begin van de twintigste eeuw vond de uitleg door priesters meestal plaats op zondag voor of tijdens de mis. Een brief uit 1832 van Johannes Zwijsen, pas benoemd als pastoor in een Tilburgse parochie, geeft een impressie van de gang van zaken: